

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-AĞUSTOS EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Mehmet AKÇAKAYA

24 Ağustos 2008 Pazar

"Başarının yüzde biri hüner, yüzde doksan dokuzu terdir." derler. Bana kalırsa, bu tam da IDE ailesini ve çalışmasını anlatıyor. Hüner ve bu kadar alın teri meyvesini verecekti mutlaka.

Ne kar, ne kış, ne sıcak, ne soğuk, ne de ağustos (!) engelleyebildi bizi bu güne kadar. Biz eğitim ordusuyuz. Alnımızdan akan ter bizi kamçılar ancak. İçimizdeki heves ve azmimiz zorlukları bertaraf etmeye yeter. İşte ağustos, işte hararet, işte inadına yine biz: IDE ailesi! Ailemizin altıncı kuşak bireyleriyle ağustos sıcaklığına rağmen Isparta'da buluşmaya karar verdik. Tarih, 24 Ağustos 2008 Pazar. Belki çoğu kimse tatilde. Isparta'da ise hareket var, eğitim var. "Doğa Eğitimi" var.

Doğaya âşik eğitimcilerimiz doğasever katılımcıları dört gözle beklerken yolcular (Katılımcılar) öğleye doğru Isparta Otogar'ına ayak basmaya başladılar. Otogara gelen her katılımcıyı organizasyonda görevli eğitimlerimiz karşılayarak toplanma yerimiz olan Isparta Öğretmenevine götürüyorlardı. Katılımcılara birbirlerini daha kısa zamanda tanıyabilmeleri için yaka kartları dağıtıldı. Bu arada, Türkiye'nin dört bir yanından gelen katılımcılarda yol yorgunluğu ve biraz da yeni taşımaların verdiği bir çekingenlik göze çarpıyordu. Son katılımcının da öğretmenevine gelmesiyle, öğle yemeğimizi yedik ve eğitim programımız başladı.

Öğle yemeği için öğretmenevinin lokalindeydik. Yemekten sonra eğitimden Yrd. Doç. Dr. Ebubekir Gündoğdu, program boyunca neler yapacağımızı, mevcut imkânlarımızı, programın amacını ve önemini belirten bir konuşma yaptı. Hocamızdan sonra orman fakültesinin eski dekanı Prof. Dr. Cahit Balabanlı, bu eğitimin önemli bir amacının var olduğunu ve bunun da hissettiğimiz doğayı yakından tanımak olduğunu belirterek, doğayı bilenle bilmeyen bir olmadığını, bu tür projelerin ülkemiz açısından çok önemli olduğunu ve proje sayesinde doğayı yakından tanıma ve dilini anlama imkânını yakalayacağımızı ifade ederek eğer tabiatı tanır ve seversek ona asla zarar veremeyeceğimizi belirtti.

Tanışma ve konuşmalardan sonra katılımcılar kalacakları odalara yerleştirildiler. Yerleşip gelenler lobide toplandık ve ardından ilk eğitim noktamız olan Isparta Meteoroloji Bölge Müdürlüğü'ne doğru hareket ettik. Yol boyunca eğitimler, katılımcılara Isparta kentini tanıtıyorlardı. Eğitim durağımıza geldiğimizde bizi eğitimden Meteoroloji Uzmanı Dr. Hasan Hüseyin AKSU karşıladı. Hasan Hüseyin AKSU, dijital ve mekanik meteorolojik ölçüm aletlerini tanıtacağını söyleyerek, bizi ölçüm aletlerinin yanına götürdü.

Hocamız: "Hava olaylarını ölçmemiz için birçok parametre kullanıyoruz. İnsanlar nemi ölçmek için ilk önce bayanların saç tellerini kullanarak nem ölçü aletleri geliştirmişler. Yakından baktığınızda aletimizin içerisinde saç tellerini göreceksiniz. Güneşlenme, şu görmüş olduğunuz helyometre ile belirlenir. Güneşlenme enerjisini ise aktinograf ölçer. Toprak termometreleri 5, 10, 50 ve 100 cm.deki toprak nemini ölçer. Hava yağışını plüviyometre ölçer..." gibi aydınlatıcı açıklamalarla desteklediği

konuşmasında ölçüm aletlerini tek tek gösterip özelliklerini anlattıktan sonra bizi hemen yan taraftaki dijital ölçüm istasyonuna götürdü. Burada hava ölçüm olaylarının eskiye nazaran ne kadar kolay ve pratik yapıldığını gördük. Daha önceki tanıtılmış olduğu hava ölçüm aletlerini müzede sergiliyorlarmış. Ölçüm aletleri tanıtıldıktan sonra ağustosun yakıcı sıcaklığından korunmak için gölgeye geçtik. Burada bulutların nasıl oluştuğu, küresel ısınmanın ne olduğu, zararlarının neler olduğu, suni yağmur oluşturulabilirliği vb. gibi konular hakkında hocamız bizi bilgilendirdi. Çeşitli ve ilginç örnekler verdi.

Buradan, diğer bir eğitim noktamız olan Isparta Sanayi mevkiine geçtik. Eğitimden Yrd. Doç. Dr. İsmet TİTİZ üzerinde yürüdüğümüz yolu işaret ederek yolun üzerine dökülmüş olan tiner, boya ve yağ atıklarını gösterdi. Bu atıkların bizlere zarar verip vermediğini sordu. Katılımcılardan birisi: "Şu anda bu döküntüler bize zarar vermiyor gibi görünmekte. Fakat, yağmur yağdığı zaman bunlar yağmura karışarak yeraltı suyuna veya barajlara akacaklar. Barajlarda veya yeraltında bulunan suları buradan karışan maddeler kirletir. Biz de farkına varmadan bu suları içme veya sulama suyu olarak kullanırız. Doğrudan etkisinin olmadığı görülen bu atıkların bizler için ne kadar büyük bir tehlike oluşturduğunun farkında değiliz." dedi. Hocamız, katılımcıdan sonra söze devam ederek sanayileşme nedir, maliyet ve verimlilik nedir, sanayileşmek ve zenginleşmek için ölçünün ne olduğunu ifade etti. Çevreye verdiğimiz zararı nasıl azaltabileceğimizi söyledi. Buradaki dersimizi tamamladıktan sonra Gölçük Gölü'ne doğru hareket ettik.

Hocamızın isteğiyle katılımcılar, gölün kenarında bulunan bir yükseltinin üzerine çıktı. Hocamız da gölün kenarında bulunan kumsal alana geçti. Katılımcılar meraklı gözlerle Hoca'nın ne yapacağını seyrederken Hoca da kumsalın üzerine şekiller çiziyordu. Şekilleri bitirdikten sonra katılımcılara yönelerek, şekiller üzerinde dünyanın nasıl oluştuğunu, kıtaların nasıl meydana geldiğini, yeryüzündeki engebe ve çıkıntıların oluşum şekillerini, taşların oluşum şekillerini ve çeşitlerini, yeryüzünün yaş tayininin nasıl yapıldığı anlattı. Ardından eğitimden Yrd. Doç. Dr. Ömer ELİTOK söze başlayarak magmanın ne demek olduğunu, magmanın çeşitleri ve özelliklerini sıraladıktan sonra Gölçük Gölü'nün nasıl oluştuğu hakkında bilgi verdi.

Hocalarımızın konuşma ve tanıtımlarının akabinde gölün kenarından ormanın derinliklerine doğru yürümeye başladık. Yürüyüş esnasında eğitimden Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Fakir, alanın florasını, yani bitki türlerini tanıyordu. Ülkemizde 10000 – 10500 arasında bitki türü tespit edildiğini, bu bitki türlerinin 3000 – 3500 kadarının endemik olduğunu, bu endemik türlerden 64 tanesinin Isparta'ya özgü olduğunu, 8 tanesinin ise Gölçük Tabiat Parkı'na endemik olduğunu belirtti. Hocamız, türlerden bahsederken karşılaştığımız bazı tıbbi ve aromatik (hoş kokulu) bitkiler hakkında bu bitkilerin nasıl tanındığı ve bu bitkilerin nerede kullanılabileceği konularında bilgiler verdi.

Biz yolda ilerlerken biraz ötedeki kaya kütlelerinin yanında Muhittin hocamız durmuş, bizi beklemekteydi. Yanına vardığımızda bize hitaben seslenerek yanında

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-AĞUSTOS EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Mehmet AKÇAKAYA

durduğu kaya türünün ne olduğunu sordu. Katılımcılardan birkaçı bunların kireçtaşı olduğunu söylediler. Hoca da doğruladı. Ardından, Hocamız kireçtaşlarının özelliklerini ve kireçtaşlarını hangi yöntemle tespit edebileceğimizi anlattı. Hemen bu arada, Cahit hocamız da önümüzde bulunan küçük bir çayırılığı göstererek ülkemizde 1,5 milyon hektar mera alanımız olduğunu, meraların su üretiminde çok önemli bir fonksiyona sahip olduğunu, kırsal kesimde yaşayan insanların meralarda hayvancılık yaparak geçimini sağladıklarını, fakat meralarımızın bu kadar önemli fonksiyonlara sahip olmalarına rağmen onlara uzun zaman gereken önemin verilmediğini belirterek, Mera Kanunu çıktıktan sonra meralara artık daha fazla önem vermeye başladığını ifade etti. Buradan, ormanın içerisine doğru biraz daha ilerledik.

Eğitmenlerden entomolog Doç. Dr. Mustafa AVCI bize Akasya (*Robinia pseudoacacia*) ağacının biyolojisini tanıtarak ülkemiz için önemini anlattı ve bizi yakındaki bir akasya ağacının yaklaşık 50 m. ilerisinde bulunan bir 'Kırmızı orman karıncası' yuvasına götürdü. Bu yuva bildiğimiz karınca yuvalarından biraz farklıydı. Zira karıncalar, yuva yapmak için toprak üzerine tümsekler inşa etmişlerdi. Yuvalar hakkında hocamız bilgi vermeye başladı. Anlattıkları şunlardı: "Kırmızı orman karıncası yuvaları Türkiye'nin en güneyinde Isparta'da bulunmaktadır. Bu ormanlara yuvalar daha önce diğer ormanlarda bulunan yuvalardan taşınarak getirilmişler. Önümüzde gördüğümüz yuvayı da biz taşıyarak getirdik. Biz buraya bir tane yuva getirmiştik. Bu bir yuvadan karıncalar etrafa dağılarak kendilerine on adet yuva yaptılar. Bir yuva, etrafında yer alan 200 m. çapındaki bir dairede bulunan zararlı böcekleri yok etmektedir." Dr. Mustafa AVCI burada, ayrıca, birkaç tür kabuk böceğini tanıtarak, kabuk böceklerinin ormanlara verdiği zararları anlattı. Akabinde bizim uzakta örümcek yuvasına benzettiğimiz Çamkese böcekleri ve bu böceklerin yuvaları hakkında bilgiler aktardı ve meraklı soruları cevapladı. Artık, hava kararmış bizim de Gölcük Tabiat Parkı'nda ayrılma vaktimiz gelmişti.

Gölcük Gölü'ne giderken yolun her iki tarafına dizilmiş olan dünyaca ünlü Isparta Gülü'nün yetiştirdiği bahçelerini seyrettik. Eğitmenlerden Orm. Yük. Müh. Yasin ÜNAL güller hakkında sorulan soruları cevaplandırdı ve detaylı bilgi aktardı.

Gölcük Gölü'ne geldiğimizde bizi eğitmenlerden Prof. Dr. Muhittin GÖRMÜŞ karşıladı. Hocamız, bizi gölün kenarına götürerek hiçbir şey yapmadan ve konuşmadan gölün üzerine taş atmamızı ve hatta büyük taşlar atmamızı istedi. Katılımcılar çevrede bulmuş oldukları taşları gölün üzerine atıyorlardı; fakat atılan taşlar bir türlü suya batmıyordu. Katılımcılardan birkaçı heyecanlı bir şekilde hodaya yönelerek bu taşın niçin suya batmadığını sordular. Hocamızda şu anda magmatik bir arazide bulunduğumuzu suya attığımız taşların ise 'pomza' denilen sünger taşları olduğunu, bu pomza taşlarının içerisinde hapsolmuş hava zerreciklerinin bulunduğunu ve bu sebeple yoğunluğunun sudan az olduğunu, bu sayede de suya batmadıklarını belirtti.

25 Ağustos 2008 Pazartesi

Sabah saat 9 sularında kamp alanına gitmek üzere Isparta Öğretmenevi'nin önünden hareket ettik. İlk durağımız Gölcük tarafında bulunan Yakaören'di. Neden mi buradaydık? Bir ara basına da yansıyarak çeşitli tartışmalara yol açan, ilgilenenler için kitlesel miktarda karbondioksit gazı çıkışının da görülebildiği, sondaj çalışmalarının yapıldığı bir yerdedik. Prof. Dr. Ali BİLGİN hocamız bu yerin önemini, sondaj çalışmalarının nasıl yapıldığını ve çıkarılacak olan gazın ne amaçlarla kullanılacağını anlatıyordu. Ne var ki bu esnada sülfürün rahatsız edici kokusu ve arıların istilası yüzünden konuşmayı dinleyen katılımcılar biraz rahatsızlık yaşıyorlardı. Sayın hocamız esprili bir dille arılar çiçekleri sever sizler de ta nerelerden gelen çiçeklersiniz diyerek, katılımcıların kendisine yönelttiği soruları yanıtladı. Ardından bir sonraki durağımız olan Aksu'daki Zindan mağarasına doğru hareket ettik.

Aksu'ya doğru ilerlerken bizi önce Göller yöresinin incisi Eğirdir Gölü karşıladı. Göl kenarında ilerlerken eğitmenlerimiz Eğirdir ilçesi ve Eğirdir Gölü hakkında kısa bilgi verdiler. Daha ayrıntılı bilginin ise kamp dönüşü, yani eğitimin son günü verileceği söylendi.

Yol boyunca otobüste konu konuyu açtı. Ormanlardan girildi, doğal güzelliklerden, en son çıkan orman yangınlarına kadar herkes düşüncesini diğerleriyle paylaştı. Güzel bir bilgi alış veriş oldu. Ancak bu arada karınlar da zil çalmaya başlamıştı. Evet, teneffüs zili çalmıştı ve artık yemek zamanına girmiştik.

Öğle yemeği için Aksu Belediyesi'ne ait olan balık tesislerinde mola verdik. Burada sunulan balık ziyafetinin ardından Zindan Mağarası'na yöneldik.

Zindan mağarasına geldiğimizde Prof. Dr. Ali BİLGİN hocamız bizi çevresinde toplayarak mağara içi ve çevresindeki kayaçlar hakkında kısa bir bilgi verdi ve ekledi: "Keşke mağarada yaşayan canlılar hakkında da bilgi verebilseydim size...". BİLGİN hocamızın sözü bitmeden Ebubekir hocamız hemen araya girdi ve "Hocam, sözü, mağara canlılarından bahsetmek üzere eğitmenlerden Orman Mühendisi Ahmet MIHLI arkadaşımıza bıraksak nasıl olur dedi". MIHLI hocamız da mağaraların oluşumlarını, bir mağarada kaç farkı kısım bulunacağını, bu kısımlarda hangi hayvan türlerinin görülebileceğini anlattı.

Ahmet MIHLI'dan bu bilgilerin haricinde mağaraların kuşaklarını ve bu kuşaklarda tür dağılımının nasıl olduğunu ve yarasaların esrarengiz yaşantılarını da dinledik.

Mağara hakkındaki genel bilgilerden sonra, önümüzdeki birkaç günü çadırlarda geçireceğimiz kamp alanımıza, yani Pınargözü'ne geldik. Pınargözü'ne geldiğimizde üzücü ve sıkıntı verici bir manzara bizi karşıladı. Geçen döneme göre Pınargözü'ndeki su seviyesi düşmüştü, Su çekilmişti. İşte, küresel ısınmanın etkilerinden biriyle daha ilk dakikada karşılaşıyorduk.

Kamp alanında, Yrd. Doç. Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU hocamız çadırların nasıl kurulduğunu gösterip uyku tulumunun kullanılışı hakkında bilgi verdi. Ayrıca, araziye

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-AĞUSTOS EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Mehmet AKÇAKAYA

çıkıldığında kullanılacak malzemeler hakkında küçük ve pratik bilgilerle katılımcıları aydınlattı. Sonra, herkes kendi çadırını eğitmenlerden de yardım alarak kurdu. Sonra katılımcılar gruplara ayrıldı ve her grubun başkanına paylarına düşen erzak ve yemeklik malzeme dağıtıldı.

Erzaklarını çadırlarına taşıyan ve bu arada hayli acıkmış olan gruplar yemek yapmak üzere harekete geçtiler.

Yemekler yendikten sonra çaylar yudumlandı, sohbet edildi. Katılımcılar artık iyice tanışıp kaynaşmışlardı. Bu serbest zamanda bir kısım arkadaşlarımız ateş başında sohbet ederken, bir kısmı da çadırlarına çekilip ertesi gün için enerji depolamayı tercih ettiler. Kampın ilk günü böyle sonuçlanırken ertesi gün kahvaltıdan sonra kampın İslî Bucak'a taşınmasına karar verildiğini öğrendik. Zira Pınargözü'nde ciddi bir su sıkıntısı baş göstermişti.

MIHLI, mağara canlıları hakkında bize şu bilgileri verdi: "Mağara bilimine 'Speoloji' denir. Mağara canlılarını ve yaşantılarını inceleyen bilim dalına ise 'Biospeleoloji' adı verilir. Mağaralar sessizliklerine rağmen bünyesinde birçok canlı türü barındırır. Bu canlı türlerini 3 gruba ayırmak mümkündür: Trogloxenler, Troglöfiller ve Troglöbitler. Trogloxenler, hayatları dışarıya bağlı olup, zaman zaman mağarayı kullanan türlerdir. Buna yarasa, ayı, kurbağa gibi türler örnek olarak verilebilir. Troglöfiller ise, hayat döngülerini mağarada tamamlayan ama mağara şartlarına yakın habitatlarda da yaşayabilen canlılardır. Renkli kurbağa, semender gibi türler bu gruba girer. Bir de troglöbitler vardır ki bunlar, ömürlerinin tamamını mağarada geçirirler, gün yüzü görmezler. Örnek verecek olursak, mağara semenderi, beyaz kelevit, hayalet balık bunlardan bazılarıdır. Ve bu canlılar, morfolojik açıdan önemli farklılıklar göstermektedirler."

26 Ağustos 2008 Salı

Kamp alanında yapılan kahvaltının ardından Pınargözü Mesire Alanı'ndan ayrılma kararımızı uygulamaya geçtik. Pınargözü mağarasından çıkan ve bizim kullanmayı planladığımız su kaynağı, geçen eğitim dönemine göre oldukça zayıflamıştı. Biz de mecburen çadırlarımızı toplayıp bu güzel mekâna elveda demek zorunda kaldık. Bir sonraki kamp alanımızı merak ede ede, kıvrımlı yollarda uzunca bir süre ilerledik. Bu arada, mola için Kurucaova beldesine girdik ve biraz dinlendikten sonra tekrar yola koyulduk.

Kurucaova'dan sonra, stabilizasyonu yapılmış asfalt bekleyen tozlu yolları takip ederek kamp alanına doğru yol aldık. Akarsuların oluşturduğu mendereslerden geride kalan alüvyal materyali bolca gördüğümüz susuz dereler yol boyunca eşlik ettiler bize; "Bize bakın! Bakın da ibret alın, ders alın dercesine."

Yolumuz gayet sık bir ormanın içinden geçiyordu. Biraz sonra arabalarımız durdu ve arabalardan inip ormanın derinliklerine doğru ilerledik. Bir müddet yürüdükten sonra durduk ve Yrd. Doç. Dr. Ömer ELİTOK, Isparta büklümü, Yrd. Doç. Dr. Kürşat ÖZKAN ise, alan ve alandaki ağaçlardan karaçam ve köknar türleri hakkında bilgiler verdi. Sonrasında, karaçamlar üzerine taht kurmuş yapraklı bitkilerin ne olduğunun sorulması üzerine Prof. Dr. Cahit BALABANLI söz alarak: " Bu bitki, ökse otudur. Parazit bir

bitkidir. Ökse otunun tohumları kuşlar ve bazen de rüzgârla ağaçtan ağaca ulaşırlar. Kuzey yöne bakmasının sebebi nemdir. Ökse otu % 12 oranında protein ihtiva eder. İlaç hammaddesi olarak kullanılır, satılır ve ayrıca hayvanlara yedirilir." BALABANLI ardından gevenlerin ve ağaçların öneminden, keçilerin ormanlara verdiği zararlardan ve alınabilecek tedbirlerin neler olduğundan bahsettikten sonra sözü, elinde araziden topladığı taşlarla bekleyen Ömer hocaya bıraktı.

Yrd. Doç. Dr. Ömer ELİTOK, elindeki taşlara yılan taşı adının verildiğini söyleyerek sözüne şöyle devam etti: "Gördüğünüz bu kayalar okyanusal kayalardır ve bu kayalar, buraların bir zamanlar okyanus olduğunun göstergesidir." Ömer hoca okyanusal kabuğun nasıl kıtasal kabuk haline geldiğini de anlattıktan sonra arabalarımıza döndük.

Sarıdris Yangın Söndürme Ekibi'nin konumlanmış olduğu yerin yanındaki ormanlık alana geldiğimizde yeni kamp yerimizin burası olduğu bilgisini aldık ve herkes harekete geçip üzerine düşeni yaparak kampımızı kurduk. Sonra, Ebubekir hocanın toplanmış olduğunu duyduk ve IDE ekibi yere serilen hasırlara oturarak halka oluşturduk. Evvela, kısa bir tanışma faslı geçti. Tanışma faslından anlaşılan şuydu: Ne eğitmenler, ne katılımcılar sıradan insanlar değil, doğaya son derece ilgi duyan ve doğa koruma çalışmalarına katkıda bulunan veya katkıda bulunmaya çalışan kimselerdi ekibi oluşturanlar.

Tanışma sonrasında Dr. Oğuzhan SARIKAYA, feromon tuzakları, böcekler ve son zamanların popüler konusu keneler hakkında bilgi verdi. Ardından Ebubekir hoca ormanların öneminden, orman yangınlarından, yaban hayatı-ormancılık ilişkisinden bahsetti. Konuşması sırasında arkamızdan geçen yangın söndürme arazözünü durdurup yangın söndürme ekibinden yangınlara müdahale teknikleri ve çalışma sistemleri hakkında bilgi aldık. Yine bu arada, Orman Yüksek Mühendisi Yasin ÜNAL, araziden topladığı, ısırılmış yarısı yenmiş yarısı kalmış bazı kozalakları göstererek yenik izlerinin yaban hayvanlarından hangi türlere ait olduğunu anlattı. Artık, Eğitimin daha sonraki günlerinde, katılımcılar kendi buldukları meşe palamudu, kozalak gibi şeylere Yasin Hoca'nın anlattıklarını uygulayacaklardı.

Gruplar, akşam yemeği hazırlamak üzere ayrılarak her biri kendi kamp ateşine doğru yöneldiler.

27 Ağustos 2008 Çarşamba

Sabah saat 07 00 itibarıyla Dedegöl dağına tırmanış için hazırlıklara başladık. Katılımcılar dağa tırmanışın nasıl olacağına dair merak içerisindeyken "acaba" diyorlardı, "Zorlanır mıyız acaba", "başarabilecek miyiz?". Biz de diyorduk ki: "Panic yok! Biz biliriz bu dağları. Az değil; on bir buçuk saatlik yürüyüşlerimiz bile oldu bu dağlarda."

Araçlara bindik ve bir orman yangın kulesinin yakınlarına kadar geldik. Minibüslerin artık çıkamayacağı yerden itibaren milli parklar başmühendisliğine ait arazi aracının kılavuzluğuyla yangın kulesine, arkamızda kafilenin geçişiyle kalkan bir toz bulutu bırakarak gruplar halinde çıkmaya başladık. Araç birkaç sefer yaparak bütün ekibi yangın

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-AĞUSTOS EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Mehmet AKÇAKAYA

kulesine çıkardı. Kuleden indikten sonra doğa yürüyüş düzenini aldık ve yürüyüş için start komutunu beklemeye başladık.

İşte, zorlu ama bir o kadar da zevkli yürüyüş başladı. Prof. Dr. Hasan ÖZÇELİK hocamız tırmanış sırasında gördüğümüz bitkilerden hem örnekler aldı, hem de onları bizlere tanıttı. Zaman zaman da sözü ekibin diğer botanik uzmanı Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Fakir hocamızı alıyordu.

İlerledikçe tırmanış zorlaşıyordu. Bir grup, izin alarak önden yürümeye başladı. Diğer grup da Hasan hocamızın anlattıklarını dinliyordu. Dedegöl tırmanışı ve havanın sıcaklığı herkesi zorlamaya başlamıştı. Ekipte yorgunluk alametleri görülmeye başladı. Katılımcılardan pek alışkın olmayan bazıları "Bu tırmanış gerçekten çok mu gerekiyordu" gibisinden bakıyorlardı sanki. Ara ara molalar verilse de bu iyice yorulmuş olan ekibe yetersiz geliyordu. Ama program gereği molaları fazla uzatamazdık. Yoksa hepten sığağa kalır ve çok vakit kaybederdik.

Herkes bir an önce kamp yerine ulaşmak istiyordu. Katılımcıların bir kısmı önden ilerlerken, diğer kısmı da biraz geride kalmıştı.

Sonunda, Karagöl'e ulaştık. Rahatlıkla söyleyebilirim ki bu zahmete değmişti. Ayaklarımızın altına serilmiş Karagöl bize adeta tebrikler yağırdırıyordu.

Karagöl geçen seferkine nazaran sularını biraz çekmişti. 30 dakikalığına serbest bırakılan gruplar göl kenarınca her yönde ilerliyorlardı. Bu arada, ilerlerken suya sıçramaya çalışan mini mini kurbağaları ezmek için de bayağı çaba sarf ediyorduk. Karagöl'ün kenarında kordon boyunca yürüyormuş edasıyla süren aheste yürüyüşümüzden sonra mola vaktine girdiğimiz ilan edildi. bir araya toplanan kafiye moladan önce kısa bir bilgilendirmeye, yürüyüşün bundan sonraki bölümünde neler yapılacağı anlatıldı.

Karagöl'ün insanın ayaklarını yerden kesen nefis havası ve manzarasında öğle yemeği yemek için oturuldu. Yemek için dağıtılan kumanyalar muhabbetler eşliğinde yendi. Hatta bazı katılımcılar, yürüyüşün verdiği yorgunlukla, yakıcı güneşe aldırılmadan, esen yayla yelinin de etkisinde biraz şekerleme bile yaptılar.

Vakit dönüş vaktiydi. Zorlu tırmanışın inişi başladı. İniş çıkışa nazaran daha kolay oldu. Böylece 7 saati bulan Dedegöl macerası kazasız, belasız ve firesiz sona erdi ve kamp alanına döndük.

Dedegöl tırmanışından herkes payına düşünce almıştı. Bu arada, az yorulmamıştık. Akşam yemeğini hazırlamak için pek de güçleri kalmayan katılımcılar son bir gayret işe giriştiler. Yemekten sonra bir kısmı sohbet ederken diğer bazıları çadırlarına girdi. Böylece, yorucu ve macera dolu bir gün daha sona erdi. Katılımcılar yorulmuş olsalar da, tırmanış sırasında belki "bir daha mı?" diyenler olsa da ileride anlatabilecekleri bir macerayı daha hayat sayfalarına eklemişlerdi.

28 Ağustos 2008 Perşembe

Sabah erken saatte kalktık. Her grup, kendi çadırlarının önüne ateş yakıp kahvaltılarını hazırlamaya başladı. Katılımcılar kahvaltılarını hazırlarken Prof. Dr. Hasan ÖZÇELİK

bir kenara çekilmiş bir gün önce toplamış olduğu bitkileri kurutmak için baskı tahtasıyla presliyordu. Takdir etmeliydik, ÖZÇELİK Hoca, sadece diliyle değil, haliyle de bizlere ders veriyordu.

Bugün kamp alanındaki son sabahımızdı. Bu yüzden, kahvaltının ardından kamp alanını güzelce temizledik. Temizliğin ardından çadırlarımızı toplayarak pikaba yükledik. Buradan ayrılmadan, eğitmenlerden Dr. Oğuzhan SARIKAYA, bizi kamp alanının biraz ilerisinde önceden kurduğu feromon tuzaklarının yanına götürdü. Böceklerin feromon tuzaklarına nasıl düştüklerini gösterdi. Arabalarımıza binerek Beyşehir Öğretmenevine doğru hareket ettik.

Öğretmenevine giderken yolumuzun iki tarafında dizilmiş olan büyük ardıc ormanları içerisinden geçtik. Ardıc çok kanaatkar ve çok da vefakâr bir ağaç türü. Geçtiğimiz yerlerin çoğu kayalarla kaplıydı. Ama o, bu kayaların arasında bir servi gibi boy atamaya çalışıyordu. İlerlediğimiz süre içerisinde, eğitmenler bu ormanlar hakkında katılımcılara önemli bilgiler aktardılar.

Nihayet, Beyşehir Öğretmenevine gelmiştik. Burada biraz dinlendikten sonra meşhur Konya etli ekmeğini yemek için şehir merkezindeki lokantaya geçtik.

Yemeği müteakip Beyşehir Orman İşletme Müdürlüğüne gittik. Bizi eğitmenlerden Konya Orman Bölge Müdürlüğü Pazarlama Şube Müdürü Arif YAVUZ karşıladı. Bu bizim için bir fırsattı; zira ormanlarla ilgili bütün sorularımıza orman teşkilatı bünyesindeki önemli bir ağızdan cevap alacaktık. Arif Bey, bize Çevre ve Orman Bakanlığı'nın genel yapısını tanıttıktan sonra Orman Genel Müdürlüğü (OGM)'nin teşkilat yapısını da anlatarak ormanlarla ilgili bütün işlerden sorumlu kurumun OGM olduğunu ifade etti.

Arif Bey: "Ormanların yönetimi kanunlara göre yapılır. Ormana, orman amenajman planlarına göre müdahalede bulunulur. Ormanlardan genel olarak iki şekilde ekonomik değer sağlanır: Tomruk ve orman yan ürünleri. Biz ormancılar yıllarca ormanı sadece kerestelik odun olarak gördük. Son zamanlarda kerestelik odun ve tomruk yanında diğer ürün ve fonksiyonlarının da önemi anlaşıldı. Biz de, orman işletmelerimizi bu yönde planlamaya başladık." Dedi. Bu ifadelerin ardından orman yangınları, yangınların çıkış sebepleri ve yangınlara nasıl müdahalede bulduklarını anlatıp millî parklar ve kent ormanları hakkında çok daha detaylı bilgiler verdi.

Eşrefoğlu Camii'ne geldiğimizde caminin lahutî iklimi daha girerken bizi çepeçevre sarmıştı. Sanat tarihi hocası Yrd. Doç. Dr. Yaşar ERDEMİR mihraba sırtını dönüp dizleri üzerine oturmuştu ve bu oturuşun, aklına, eskilere ait bir şey getirdiğini ifade etti. Dedi ki: "Eskiden camiler derşhane niteliği taşırmış ve hocalar bağdaş kurup dersini anlatır, talebeler de saygılarından dolayı dizleri üzerine oturup hocalarını öyle dinlerlermiş." Oysa biz yarım saat bile geçmeden ayaklarımızı hissedemeyecek duruma gelmiştik; eskiler saatlerce bu şekilde otururlarmış. Sonra, Yaşar Hoca ab-ı hayat gibi konuşmasına devam ederek: "Beyşehir beylerin şehridir. Tarihinde birçok beyliğe ve medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Eşrefoğlu beyliğinin de başkentliğini

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-AĞUSTOS EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Mehmet AKÇAKAYA

yapmıştır. Eşrefoğlu beyliğinin sanat eserlerini bu yörede görebiliyoruz. İşte, bu külliye onlardan biridir. Eşrefoğlu külliyesi Dünya sanat literatüründe önemli bir konuma sahiptir. Ahşap yapılar alanında en önemli camidir.” dedi. Sonra caminin öğelerinden olan müezzinin kullandığı müezzin mahfili, beylerin namaz kılmak için kullandığı kendisinin yapılacak muhtemel suikastlardan korunması için namaz kıldığı Bey mahfili’ni gösterdi. Yaşar Hoca söyle devam etti konuşmasına: “Bu mahfilin varlığı beyin kendisini diğerlerinden büyük gördüğü için yapıldığını göstermez; zira beyin girdiği kapının şatafatından uzak mütevazı ve küçük bir kapı olması bunun en büyük delilidir.” Hoca, yapımında bir tane bile çivi kullanılmamış minber, 5–6 m. derinliğinde karlık denilen çukur ve ilk olarak burada yapılan son cemaat kısmı hakkında ilginç bilgiler verdi. Yaşar Hoca, ayrıca, mihraptaki turkuaz rengine dikkati çekerek bu konuda da daha önce hiç duymadığımız ayrıntılardan bahsetti. Katılımcıların işlemelerdeki yıldız figürlerini sormaları üzerine de konuşulduktan sonra Eşrefoğlu Külliyesi’nden ayrıldık.

Biraz yürüdükten sonra şehri eskiden çepçevre saran şimdi ise küçük bir kısmının ayakta kalabildiği kale kapısına gelmiştik. Kapının üzerindeki kabartma halinde yazılmış hat oldukça etkileyiciydi. Yaşar hocamız bu tarihi kalıntı hakkında da kısa bir bilgi verdikten sonra araçlarımıza binip istirahat etmek üzere öğretmenevine döndük.

Arif ağabeyimizi dinledikten sonra katılımcılardan birkaçı şu soruları yönelttiler: “Biz bu doğa eğitiminin sonucunda ormanları yangınlardan korunmak için ne yapmalıyız? Ülkemizdeki orman varlığı artıyor mu? Ormanların kalite durumları nasıl? Ormanlarda görmüş olduğumuz yangın ve yasadışı müdahalelere tepkimiz nasıl olmalı?” Arif Bey, yılların tecrübelerini bizlere aktarırken zaman da hızlıca akıp gitmişti. Biraz daha sohbet ettikten sonra işletmeden ayrılıp beyler şehri Beyşehir’deki Türkiye’nin ve Dünya’nı ender eserlerden biri olan Eşrefoğlu Camii’ne doğru yola koyulduk

29 Ağustos 2008 Cuma

Kahvaltımızı yaptıktan sonra Türkiye’nin, birinciliği sallantıdaki tatlı su gölü olan Beyşehir Gölü’ne hareket ettik. Amacımız, gölden faydalanan su kuşlarını gözlemlemek ve Kız Kalesi ile diğer adaları ziyaretti.

Göl kenarına geldiğimizde bizi gezdirecek olan koca tekne iskelede bizi bekliyordu. Hepimiz çok heyecanlıydık. Su kuşlarını çok yakından gözleme şansına sahip olacaktık.

Yata biner binmez eğitimcilerden Yrd. Doç. Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU, dürbünün kullanışı, taşınışı ve dürbün alınırken dikkat edilmesi gereken hususlara değindi. Yüksek orman mühendisi Halil SÜEL, Beyşehir Gölü’nün alanı, gölün önemi ve gölde yaşayan balık türlerini anlattı. Halil hocamızdan sonra yaban hayatı uzmanı Orm.Yük.Müh. Yasin ÜNAL da bize tekne gezisi boyunca görebileceğimiz su kuşları hakkında bilgi verdi.

Tekne ilerlerken etrafımızda ve üzerimizde şaşkın bir şekilde bizlere kim bunlar dercesine bakışlar atan su kuşları uçuşuyordu. Gölde ilerlerken su kuşlarından bahri, martı, erguvani, balıkçıl vb. türleri çıplak gözle ve dürbünlerimiz yardımıyla gözlemledik. Bazı katılımcılar bu seyre kendilerini

öylesine kaptırmışlardı ki, biraksak kuşların yanı başına kadar gidebilirlerdi.

Tekne gezisi sırasında şunları da öğrendik: Önceleri, Beyşehir gölünde birçok balık türü varmış. Fakat 1950 yılında bir Alman bilim adamı bizimkilerin de sorumsuzluğu ve basiretsizliğiyle göle tatlı su levreği (sudak) atmış. Bu balık türü, karnivor, yani, etle beslenen bir tür olduğundan göldeki birçok balık türünün yok olmasına sebep olmuş. Bir de son zamanlarda, küresel ısınmanın etkisiyle olduğu söylenen göl sıcaklığındaki artış, göl sularının otlarla kaplanmasına neden olmuş.

Gölde uzun bir zaman ilerledikten sonra bir ada üzerinde bulunan kız kalesine geldik. Tekneden inerek kız kalesini ziyaret edip tekrar teknemize bindik ve göle açıldık.

Gölün üzerinde uzun bir yolculuk yapmıştık ve güneş da olanca hararetiyle kendini göstermeye başlamıştı. Bu arada demir almamızı fırsat bilen arkadaşlar göl sularıyla ilgilenmeye başladılar. Yüzme bilen arkadaşlar bu fırsatı kaçırmak istemediler ve izin isteyip kendilerini göle salıverdiler. Bu arada, Güneş, ufka yaklaşmıştı ve artık demir alma vaktinin geldiğini fısıldıyordu bize. Karaya ayak bastıktan sonra toplanıp araçlarımıza bindik ve öğretmenevine doğru yola koyulduk.

30 Ağustos 2008 Cumartesi

Öğretmenevinden kahvaltıdan sonra eşyalarımızı toplayarak Isparta’ya doğru yola çıktık. Katılımcı arkadaşlar hem mutlu hem de biraz buruk ve üzgündü. Mutluydular; belki hayatlarındaki en güzel günleri yaşamışlardı. Üzgündüler; programın son demelerini yaşıyorlardı.

Öğretmenevinden ayrılırken son eğitim duraklarımızdan biri olan Sariidris Beldesi’ne yönelmiştik.

İlerlerken, yol kenarlarındaki şevlerde gördüğümüz katmanları (tabakalanmayı) merak etmiştik. Sorularımız üzerine eğitimcilerden Prof. Dr. Muhittin GÖRMÜŞ hocamız bize bunları anlattı. Derken, hocamız şevde bulunan bir kıvrılmayı gösteriverdi. Bu inanılmaz bir olaydı. Coğrafya derslerimizde dağ kıvrılmaları anlatılırdı. Ama bu gördüğümüz çok farklıydı! Hocalarımızın derslerde anlattığı ve bizim de hayal ederek anlamaya çalıştığımız kıvrımlar işte olduğu gibi karşımızda duruyordu. Kaya kütleleri dalgalar şeklinde kıvrılmıştı. Araçlarımızı biraz durdurup bu kıvrımları yakından izledik. Hocamız da bu kaya kütlelerinin nasıl kıvrıldığını anlattı. Bazı katılımcı arkadaşlar derslerinde anlatmak için bu kıvrımların fotoğraflarını çektiler.

Sariidris’e gelirken, orada hangi tür jeolojik olayları göreceğimizi merak ediyorduk.

Nihayet bir haftalık hasret sona erip Sariidris’e geldik. Sariidris’te bizim tahmin edemeyeceğimiz kadar farklı kaya çeşidi vardı. Birçoğumuz bu kaya çeşitlerini ilk defa görüyorduk. Bunlar ne tam kayaya benziyordu ne de taş. Hatta bazıları deve kuşu yumurtasına andırıyordu! Kendimizi bir anda jeolojik tarihin içerisinde buluverdik. Yanımızdaki elektronik cihazlar da olmasa başka çağlarda yaşadığımızı zannedecektik. Taşlar o kadar eski görünüyordu ve şekilleri o kadar farklıydı ki bu taşları buraya uzaylılar getirmiş, diye

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-AĞUSTOS EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Mehmet AKÇAKAYA

düşünüyor insan. Bu eşsiz güzelliği istemeden de olsa arkamızda bırakarak Eğirdir Gölü'ne devam ettik.

Eğirdir gölünün kenarından geçerken Muhittin hocam gölün kenarındaki yosunları gösteriyor ve tortullaşmanın aşamalarını bizim sadece hayalini kurabileceğimiz milyarlarca senelerden bahsederek anlatıyordu. Hocam, uzun zamanlardan söz etmeye çok alıştı. İnşallah, kendisi de anlattığı gibi uzun ve sağlıklı bir hayat yaşar.

Eğirdir Gölü'nün kenarında ve güneye bakan bir dağın yamacında durduk. Burada fay aynasını gördük. Muhittin hocamız bu fay aynasının nasıl oluştuğunu ve sonra da depremlerin nasıl meydana geldiğini anlattı. Deprem kuşağında ev yapacakların nelere dikkat etmesi gerektiğini, yüksek katlı binaların depreme nasıl dayandığını ifade etti.

Buradan, Eğirdir Gölü'nü kuşbakışı izlemek için gölden 500 metre yükseklikte bulunan Akpınar Seyir Terası'na çıktık. Biz araçlarla tepeye tırmanırken, Göl de sanki uçakla gökyüzüne yükseliyormuşuz gibi gitgide ayaklarımız altında kalmaya başlamıştı.

Terasa ulaştığımızda bizi orada eğitmenlerden Yrd. Doç. Dr. Ömer Kamil ÖRÜCÜ karşıladı. Bize, Eğirdir Gölü'nün peyzaj özelliklerini anlattıktan sonra ekoturizm ve Eğirdir Gölü'nün ekoturizmdeki yeri ve önemini anlattı. Hocamız bunları anlatırken bir taraftan da göle bakarak bu eşsiz doğa güzelliği karşısında büyülenmiş olan katılımcıların kendilerini başka bir alemde hissettikleri seziliyordu. Hocamızın anlatımından sonra, yaşadıklarını ölümsüzleştirmek isteyen katılımcılar bu güzelliği dakikalarca fotoğrafladılar. Buradan ayrılırken araçlarımız Gölün incisi Ada'ya doğru ilerlemekteydi.

Ada'daki gezimizi bitirdiğimizde, Eğirdir Gölü'nün leziz balıklarında tadına da bakmak isterdik, tabii. Nitekim, eğitim programının bu son yemeğinde bu leziz balıkları bulacaktık.

Yemekten sonra Yrd. Doç. Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU eğitimin veda konuşmasına başlamıştı. Eğirdir'den ayrılacak olanlarla vedalaştık. Kalanlara, Programın başından beri hava muhalefeti sebebiyle gökyüzünü tanıtmaya fırsatı bulunmayan Ahmet MIHLI arkadaşımız gökyüzünü tanıyalım dedi ve anlattıkları sonunda Kutup yıldızını nasıl bulacağımızı gösterdi.

Buradan, Isparta şehir merkezi'ne hareket ettik. Katılımcıların bir kısmını otogardan uğurladıktan sonra geriye kalan arkadaşlarımızla da Isparta'nın asırlık kestane ağaçlarıyla ünlü mesire yeri Ayazmana'da akşamüstü buluşmak üzere sözleşip ayrıldık.

Artık, Güneş yavaş yavaş gruba yaklaşıyordu. Kalan son arkadaşlarımızla, sözleştiğimiz gibi, Ayazmana'da yeniden buluştuk. Katılımcılardan; Ayşen ÇAKAR, Ayten TAŞTÜNER, Dilek YILDIZ, Döndü KILIÇ, Emin ÇIKRIKÇI, Mahmut BOYRAZ, Merve TULUM, Nimet CAN, Olcay ACAR, Ramazan ÖZKAN, Sebile SAKİN, Selma ELMACIOĞLU, Senem GÜLBUDAK, Ziya KARASU Ayazmana'da tekrar bizimleyle.

Ayazmana'nın şehri en iyi gören kısımlarından birinde bulunuyorduk. Canpolat KAYA hocamızın hazırladığı mis gibi köfteler önce gözlerimizi doyuruyordu sonra da midemizi. Eee, O bu için ehliydi ne de olsa. Havanın iyice kararmasıyla

parıl parıl parıldayan şehir mükemmel bir görünüme bürünmüştü. Sanki yıldızlar şehre inmişti.

Ayazmana'da Ahmet arkadaşımız son bir fırsat daha yakalamıştı. Çünkü o gece gökyüzü çok berraktı. Şehir ışıklarından yeterince uzaktaydık. Bu şartlar yıldızların görülmesin çok uygun bir ortam sağlıyordu. Ama Ahmet hocamız burada bize takım yıldızları kolayca gösterebilecekti.

Ahmet MIHLI: "Eskiden pusula, GPS gibi yol ve yön tayin ediciler yoktu. Seyyahlar, özellikle sahralarda ve denizlerde yolculuk yapanlar, yönlerini tayin etmek için tabiatın dilinden faydalanırlardı. Böylece, gidecekleri yere ulaşabilirlerdi. Yön tayininde ise, faydalandıkları en önemli öğe, kutup yıldızıydı." diyordu.

Ve şöyle devam ediyordu: "Kutup yıldızı, bize yönlerden kuzeyi gösterir. Peki, biz kutup yıldızını nasıl bulabiliriz. Burada, tabiat bize yine yardımcı oluyor." Ve sabahleyin katılımcılara dağıtılan yıldız bulma kartlarından birini gökyüzüne doğru tutarak: "Kuzeyde, Kuzey işaretçileri diye adlandırdığımız iki tane yıldız var. Biz bu iki yıldız başlangıç noktası kabul ederek gökyüzünde seyahat edebiliriz. Gökyüzünde Büyük Ayı ve Küçük Ayı adını verdiğimiz toplam 14 adet yıldızdan iki tane takımyıldız vardır. Biz, Büyük Ayı dediğimiz şu tava şeklindeki takımyıldızın şu iki yıldızına Kuzey işaretçileri diyoruz. Bu, Kuzey işaretçilerinin ikisinin arasındaki mesafenin 5 katı ilerisine gittiğimizde kendi alanındaki en parlak yıldız –dikkat ediniz en parlak yıldız değil; KENDİ ALANINDAKİ EN PARLAK YILDIZ- kutup yıldızıdır. İşte, gördüğünüz bu yıldız kutup yıldızıdır ve bize kuzeyi gösterir. Yüzümüzü ona çevirdiğimizde ön tarafımız Kuzey, arka tarafımız Güney, sağ tarafımız Doğu, sol tarafımız ise batıdır." Sonra Ahmet hocamız Koltuk takımyıldızını göstererek: "Gördüğünüz koltuk takımyıldızı bizim içinde bulunduğumuz Samanyolu galaksisinin içinde bulunur. Şehir ışıklarından uzakta Samanyolu'nu çıplak gözle rahatça gözlemleyebilirsiniz." dedi ve ardından yıldızların doğuşundan ve ölümünden, karadeliklerden ve karadeliklerin gökyüzünün temizlik memurları olduklarından bahsetti. Konuşması tam bitmişti ki Ebubekir hocadan bir ses yükseldi: "Hadi Selma! bugün bütün merakını giderdin, ne iyi değil mi?". Selma dediğimiz arkadaş mutluymuştu, gözü açık gitmeyecekti(!). Çünkü, O, üniversitede uzay fiziği dersini alıyordu ve aldığı derste öğrendiği yıldızları burada gözleme imkânını bulmuştu. Onun için aramızda en çok o istiyordu yıldızları gözlemeyi: "Yıldızlar da, yıldızlar." diyordu,günlerdir.

Bir haftalık eğitim yıldızların altında son bulmuştu. Eğitimi gayemiz, eğitim için tüm gayretimiz! Başka bir şey düşünemedik; ülkemizin bayrağını muasır medeniyetlerin bayrakları arasında en yukarıya çekmeden. Onun için,"Yahu,son gün de mi eğitim?" diyemedik.

Son olarak, "Geçmişe vefa için, geleceğe bırakacağımız cennet gibi vatanımız ve dünyamız için son günde de eğitim, son nefeste de eğitim, eğitim" diyoruz

Bu bir haftalık zaman içerisinde ömür boyu unutamayacağımız dostluklar edinmiştik. Bundan sonra bedenlerimiz ayrılrsa da doğa, vatan ve insan sevgimiz

IDE GÜNLÜğÜ | 2008-AğUSTOS EğİTİMİ**Orman Mühendisi Mehmet AKęAKAYA**

yerinde kalacaktı. Eğitmenlerimiz, katılımcıları yolculuk saatleri geldikçe sırayla uğurluyorlardı. Eller, son defa, son giden arkadaşımız Dilek için sallandı.

Ümidimiz şudur ki: "Eęitmenlerimizin katılımcılara verdikleri bu bayrağı katılımcılar da fide ve fidanlarına devretsiner."

